

373.3/.5.046 :811.163.2(075.8)
Д, 46

Кирил Димчев

Методика на обучението по български език

*Реалности
и тенденции*

Знак'94

Сборникът включва 17 статии, в които се обосновават схващания за състоянието на съвременното обучение по български език и за тенденциите в развитието му. Предлагат се идеи за подобряване езиковата култура на широки обществени среди.

Книгата е предназначена за методици, педагози, лингвисти, психолози, културолози, учители, студенти и за всички, които се интересуват от проблемите на езиковата култура.

КИРИЛ ДИМЧЕВ

МЕТОДИКА НА ОБУЧЕНИЕТО ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

РЕАЛНОСТИ И ТЕНДЕНЦИИ

Велико Търново, 2010

СЪДЪРЖАНИЕ

За книгата и за нейния автор – <i>Маргарита Георгиева</i>	9
1. ТЕОРЕТИЧНИ ПРОБЛЕМИ	13
1.1. За търсенията в съвременната методика на обучението по български език.....	13
1.2. Предмет на изследванията в методиката на обучението по български език.....	48
1.3. Зависимости между функциите на обучението по български език, функциите на езика и езиковите компетентности.....	64
1.4. Онтология на междудисциплинните изследвания.....	83
1.5. Типология на обучението по български език.....	90
1.6. Понятията <i>първи език</i> и <i>втори език</i> в съвременния научен дискурс.....	101
1.7. Отношения между <i>езикова компетентност</i> и <i>езиковедска компетентност</i>	111
1.8. Методически понятия и методически анализ.....	118
1.9. Дейностни характеристики на образователния процес по български език.....	125
1.10. Методически анализ на комуникативноречеви ситуации в обучението по български език.....	151
2. ТЕХНОЛОГИЧНИ ПРОБЛЕМИ	163
2.1. Въпросът за формите на съществуване на българския език в теорията и практиката на обучението по български език.....	163
2.2. Образователните възможности на обучението по български език и „агресията на уличния език“.....	172
2.3. Практическа насоченост на занятията по синтаксис.....	178
2.4. Функционалност на урока по български език.....	191
2.5. Учебникът – средство за постигане целите на обучението по български език.....	205
2.6. Портфолиото в работата на учителя по български език.....	215
2.7. Проблеми на обучението по български език в началото на XXI век.....	230
Резюме на английски език.....	240
Резюме на руски език.....	243

3

METHODOLOGY OF BULGARIAN LANGUAGE TEACHING
REALITIES AND TRENDS

CONTENTS

About the Book and Its Author – <i>Margarita Georgieva</i>	9
1. THEORETICAL PROBLEMS	13
1.1. On the Search in Modern Methodology of Bulgarian Language Teaching.....	13
1.2. An Object of Research in Bulgarian Language Teaching.....	48
1.3. Correlations between the Functions of Bulgarian Language Teaching, Language Functions and Language Competences.....	64
1.4. Ontology of Interdisciplinary Studies.....	83
1.5. Typology of Bulgarian Language Teaching.....	90
1.6. <i>First and Second Languages in Modern Scientific Discourse</i>	101
1.7. On the Relations between <i>Language Competence</i> and <i>Linguistic Competence</i>	111
1.8. Methodological Concepts and Methodological Analysis.....	118
1.9. Action Characteristics of the Educational Process in Bulgarian.....	125
1.10. Methodological Analysis of Communicative Situations in Bulgarian Language Teaching.....	151
2. TECHNOLOGICAL PROBLEMS	163
2.1. The Problem of the Existence Forms of Bulgarian in the Theory and Practice of Bulgarian Language Teaching.....	163
2.2. Educational Opportunities of Bulgarian Language Teaching and the „Aggression of Street Language“.....	172
2.3. Practical Orientation of Syntax Classes.....	178
2.4. Functionality of Bulgarian Language Lesson.....	191
2.5. Textbook, a Means for the Achievement of the Bulgarian Language Teaching Objectives.....	205
2.6. The Portfolio in the Work of Bulgarian Language Teacher.....	215
2.7. Problems of Bulgarian Language Teaching in the Beginning of the 21 st Century.....	230
Contents in English.....	240
Contents in Russian.....	243

МЕТОДИКА ОБУЧЕНИЯ БОЛГАРСКОМУ ЯЗЫКУ

РЕАЛЬНОСТИ И ТЕНДЕНЦИИ

СОДЕРЖАНИЕ

О книге и ее авторе – <i>Маргарита Георгиева</i>	9
1. ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ	13
1.1. О поисках в современной методике обучения болгарскому языку.....	13
1.2. Предмет исследований в методике обучения болгарскому языку.....	48
1.3. Зависимости между функциями обучения болгарскому языку, функциями языка и языковыми компетентностями.....	64
1.4. Онтология междисциплинарных исследований.....	83
1.5. Типология обучения болгарскому языку.....	90
1.6. Понятия <i>первый язык</i> и <i>второй язык</i> в современном научном дискурсе.....	101
1.7. Об отношениях между языковой компетентностью и языковедческой компетентностью.....	111
1.8. Деятельностные характеристики образовательного процесса болгарского языка.....	118
1.9. Методические понятия и методический анализ.....	125
1.10. Методический анализ коммуникативноречевых ситуаций в обучении болгарскому языку.....	151
2. ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ	163
2.1. Вопрос о формах существования болгарского языка в теории и практике обучения болгарскому языку.....	163
2.2. Образовательные возможности обучения болгарскому языку и „агрессия уличного языка“.....	172
2.3. Практическая направленность занятия по синтаксису.....	178
2.4. Функциональность урока по болгарскому языку.....	191
2.5. Учебник – средство достижения целей обучения болгарскому языку.....	205
2.6. Портфолио в образовательном процессе по болгарскому языку.....	215
2.7. Проблемы обучения болгарскому языку в начале XXI века	230

ЗА КНИГАТА И ЗА НЕЙНИЯ АВТОР

Приветствам идеята за отпечатване на предлагания труд. Търсенето на начини за подобряване на езиковата подготовка на подрастващите е постоянно актуален проблем. В контекста на нестихващи дискусии за причините, поради които се снижава равнището на езиковата култура на обществото, Кирил Димчев предлага стройна теория за обучението по български език като главно средство за изграждане на съзнателно отношение към езиковата действителност. Според него езиковите занятия са фактор за формиране на усет за правилност и неправилност, уместност и неуместност на изказа; за подобряване ефективността на речевото общуване.

Предизвикателство е, че някои учители подценяват методическата теория в работата си по планиране, осъществяване и оценяване резултатността на езиковите занятия. Авторът оборва подобни виждания, като се основава на твърдението на Курт Левин, че „няма нищо по-практично от добрата теория“, и предлага решения по актуални теоретични и практически проблеми. Обосновава се възгледът, че в епоха, когато многоезичието придобива стойност на парадигма в образователната политика, изучаването на български език като първи език играе структуроопределяща роля в съвременния лингвометодически континуум; изгражда ментална схема, служеща за матрица при изучаване на следващи езици.

Безспорен авторитет в методиката на езиковото образование, изследователят защитава своя гледна точка по лингвометодически и социокултурни въпроси – типология на обучението по български език, специфика на работата по изучаване на българския език като първи и като втори език, предназначение на различните форми на съществуване на българския език, методическа класификация на уроците и интерпретация на тяхната функционалност, противодействие срещу „агресията на уличния език“ и др.